II

(Nem jogalkotási aktusok)

RENDELETEK

A TANÁCS (EU) 2016/369 RENDELETE

(2016. március 15.)

az Unión belül szükséghelyzeti támogatás nyújtásáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 122. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

mivel:

(1) A katasztrófákkal kapcsolatos kölcsönös segítségnyújtás és támogatás az emberek közötti szolidaritás egyetemes értékének alapvető megnyilvánulása és egyben morális kötelesség, mivel előfordulhat, hogy ilyen katasztrófák következtében nagyon sokan nem tudják kielégíteni alapvető szükségleteiket, ami súlyos következményekkel járhat az egészségükre és életükre nézve.

(2) Az ember által okozott, illetve természeti katasztrófák egyre súlyosabb hatásokat gyakorolnak az Unión belül. Ez számos tényezővel – például az éghajlatváltozással, de az Unió szomszédságában kibontakozó más külső tényezőkkel és körülményekkel is – összefügg. A jelenleg az Uniót érintő migrációs és menekültügyi helyzet különösen jó példa arra, amikor egy ilyen helyzet – a harmadik országbeli kiváltó okok kezelésére irányuló uniós erőfeszítések ellenére – közvetlen befolyással lehet a tagállamok gazdasági helyzetére.

(3) E helyzet nyomán az Európai Tanács 2016. február 19-én felszólította a Bizottságot, hogy hozzon létre belső humanitárius segélynyújtási kapacitást azon országok támogatására, amelyek nagy számú menekült és migráns beáramlásával szembesülnek.

(4) Az ember által okozott, illetve természeti katasztrófák nagyságuknál és hatásuknál fogva súlyos gazdasági nehézségeket okozhatnak egy vagy akár több tagállamban. Olyan tagállamokat is érinthetnek, amelyek egyéb okok miatt már jelenleg is súlyos gazdasági nehézségekkel küzdenek, aminek következtében tovább romlik és súlyosodik az érintett tagállamok általános gazdasági helyzete. Az érintett tagállamok reagálási képességét mindenképpen hátrányosan érinti, ami pedig negatívan befolyásolhatja a rászorulók részére történő segítség- és támogatásnyújtást.

(5) Az Uniónak már módjában áll, hogy makroszintű pénzügyi támogatást nyújtson a tagállamoknak, és kifejezésre juttassa a katasztrófa sújtotta területek iránti európai szolidaritást az Európai Unió Szolidaritási Alapja (EUSZA) révén, melyet a 2012/2002/EK tanácsi rendelet ([1]) hozott létre, ugyanakkor jelenleg uniós szinten nem áll rendelkezésre megfelelő eszköz arra, hogy a katasztrófákban érintett emberek humanitárius szükségleteit kellően kiszámítható és független módon lehessen biztosítani az Unión belül, például élelmezési segély, sürgősségi egészségügyi ellátás, szálláshelyek, víz, csatornázás és megfelelő higiénés körülmények, védelem és oktatás révén. Az 1313/2013/EU európai parlamenti és tanácsi határozat ([2]) értelmében az uniós polgári védelmi mechanizmus

([1]) A Tanács 2012/2002/EK rendelete (2002. november 11.) az Európai Unió Szolidaritási Alapjának létrehozásáról (HL L 311., 2002.11.14., 3. o.).

([2]) Az Európai Parlament és a Tanács 1313/2013/EU határozata (2013. december 17.) az uniós polgári védelmi mechanizmusról (HL L 347., 2013.12.20., 924. o.).

keretében felajánlható ugyan kölcsönös segítségnyújtás, a mechanizmus működése azonban a tagállamok önkéntes hozzájárulásain alapul. Már meglévő uniós szakpolitikai és finanszírozási eszközökön – például a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló uniós térség kialakítását célzó eszközökön – keresztül szintén lehetne segítséget és támogatást nyújtani. Az ilyen segítség és támogatás azonban csak kiegészítő és járulékos jelleget ölthetne az említett eszközök fő szakpolitikai célkitűzéseinek megvalósítása mellett, így hatálya és mértéke korlátozott lenne.

(6) Ezért helyénvalónak tűnik, hogy az Unió a szolidaritás szellemében járjon el a katasztrófák által érintett emberek alapvető szükségleteinek történő kielégítése tekintetében, és hozzájáruljon ahhoz, hogy csökkenjen az említett katasztrófáknak az érintett tagállamokra gyakorolt gazdasági hatása.

(7) Tekintettel azokra a hasonlóságokra, amelyek a katasztrófák által érintett emberek alapvető szükségleteinek az Unión belüli, szükséghelyzeti támogatás nyújtása útján történő kielégítése és a harmadik országokban az ember okozta és természeti katasztrófák által érintett embereknek nyújtott humanitárius segítségnyújtás között fennállnak, az e rendelet hatálya alá tartozó minden műveletet a nemzetközileg elfogadott humanitárius elveknek megfelelően kell folytatni. A szóban forgó fellépések olyan intézkedéseket alkotnak, amelyek megfelelőek az említett nehézségekkel szembesülő tagállamok gazdasági helyzete szempontjából és kiegészítik azokat az uniós fellépéseket, amelyek ösztönzik a természeti vagy az ember által előidézett katasztrófák megelőzését, illetve az ezekkel szembeni védelmet szolgáló rendszerek hatékonyságának javítása érdekében a tagállamok között folytatott együttműködést.

(8) Tekintettel arra, hogy a szolidaritás szellemében szükséges eljárni, az e rendelet alapján nyújtott szükséghelyzeti támogatást az Unió általános költségvetéséből, valamint olyan hozzájárulásokból kell finanszírozni, amelyek származhatnak más köz- vagy magánszférabeli támogatóktól.

(9) A költségek e rendelet keretében történő megtérítését és a közbeszerzési szerződések és a támogatások e rendelet keretében történő odaítélését a 966/2012/EU, Euratom európai parlamenti és tanácsi rendeletnek ([1]) megfelelően kell végrehajtani, figyelembe véve a szükséghelyzeti támogatás sajátos jellegét. Ezért helyénvaló úgy rendelkezni, hogy a támogatások és a közbeszerzési szerződések közvetve vagy közvetlenül legyenek odaítélhetők, és hogy a támogatások az elszámolható költségeknek akár 100 %-át finanszírozhassák, és azokat visszamenőleges hatállyal is oda lehessen ítélni. A Bizottság számára lehetővé kell tenni, hogy minden olyan szervezet szükséghelyzeti támogatási műveleteit finanszírozhassa, amely – függetlenül annak közjogi vagy magánjogi jellegétől – rendelkezik a szükséges tapasztalattal, és e célból a körülményektől függően közvetlen vagy közvetett irányítást alkalmaz.

(10) Indokolt továbbá olyan szervezetekre támaszkodni, amelyekkel a Bizottság partnerségi keretmegállapodásokat kötött az 1257/96/EK tanácsi rendelet ([2]) alapján, tekintettel az e szervezetek által a Bizottsággal szoros együttműködésben végzett humanitárius segítségnyújtás területén szerzett tapasztalatok jelentőségére. Amikor erre lehetőség van, a keretmegállapodásokat kötött partnerszervezetek révén törekedni kell a helyi nem kormányzati szervezetek bevonására a szinergiák maximális kihasználása és az e rendelet alapján nyújtott szükséghelyzeti támogatás hatékonysága céljából.

(11) Az Unió pénzügyi érdekeit a teljes kiadási ciklusban arányos intézkedésekkel kell védeni, beleértve a szabálytalanságok megelőzését, feltárását és kivizsgálását, az elveszített, jogosulatlanul kifizetett vagy szabálytalanul felhasznált pénzösszegek visszafizettetését, valamint adott esetben a 966/2012/EU, Euratom rendelettel összhangban álló közigazgatási és pénzügyi szankciók kiszabását.

(12) Helyénvaló e rendeletben lefektetni a pénzügyi támogatás nyújtásának alapjait azon természeti vagy ember okozta katasztrófák esetén, amelyek tekintetében a szolidaritás szellemében fellépő Unió az egyedül és összehangolatlanul fellépő tagállamoknál alkalmasabb a megfelelő szintű finanszírozás mozgósítására, valamint arra, hogy azt gazdaságos, hatékony és eredményes módon adott esetben életmentő jellegű műveletek végrehajtására fordítsa, és így az intézkedés léptékénél és kiegészítő jellegénél fogva hatékonyabb fellépést tegyen lehetővé.

(13) Mivel e rendelet céljait a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, az Unió szintjén azonban az intézkedés léptéke vagy hatásai miatt e célok jobban megvalósíthatók, az Unió intézkedéseket hozhat az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikkében foglalt szubszidiaritás elvének megfelelően. Az említett cikkben foglalt arányossági elvnek megfelelően ez a rendelet nem lépi túl az e célok eléréséhez szükséges mértéket.

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács 966/2012/EU, Euratom rendelete (2012. október 25.) az Unió általános költségvetésére alkalmazandó pénzügyi szabályokról és az 1605/2002/EK, Euratom tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 298., 2012.10.26., 1. o.).

([2]) A Tanács 1257/96/EK rendelete (1996. június 20.) a humanitárius segítségnyújtásról (HL L 163., 1996.7.2., 1. o.).

(14) Az e rendelet értelmében nyújtott szükséghelyzeti támogatást megfelelően nyomon kell követni, szükség esetén az uniós szinten rendelkezésre álló leginkább releváns szakértelem igénybevételével. Emellett értékelni kell e rendelet általános végrehajtását.

(15) Tekintve, hogy a támogatásra sürgősen szükség van, e rendeletnek haladéktalanul hatályba kell lépnie,

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

1. cikk

Tárgy és hatály

(1) Ez a rendelet meghatározza azon keretet, amelyen belül a gazdasági helyzetnek megfelelő konkrét intézkedések révén uniós szükséghelyzeti támogatás nyújtható a már bekövetkezett vagy potenciálisan bekövetkező természeti vagy ember által okozott katasztrófa esetén. Kizárólag abban az esetben nyújtható ilyen szükséghelyzeti támogatás, ha a katasztrófa rendkívüli nagyságrendjénél és hatásánál fogva egy vagy több tagállamban súlyos és széles körű humanitárius következményekkel jár, továbbá a támogatásra kizárólag olyan kivételes körülmények között kerülhet sor, ha a tagállamok és az Unió rendelkezésére álló többi eszköz közül egyik sem elegendő.

(2) Az e rendelet keretében nyújtott szükséghelyzeti támogatásnak az érintett tagállam intézkedéseit támogatnia kell, és ki kell egészítenie azokat. Ehhez garantálni kell az érintett tagállammal való szoros együttműködést és konzultációt.

2. cikk

A szükséghelyzeti támogatás működésbe léptetése

(1) A Tanács a Bizottság javaslata alapján határozatot hoz az e rendelet szerinti, már bekövetkezett vagy potenciálisan bekövetkező katasztrófa esetén nyújtandó szükséghelyzeti támogatás működésbe léptetéséről, meghatározva adott esetben a támogatás időtartamát is.

(2) A Tanács haladéktalanul megvizsgálja a Bizottság (1) bekezdésben említett javaslatát, és a helyzet sürgősségétől függően dönt a szükséghelyzeti támogatás működésbe léptetéséről.

3. cikk

Támogatható tevékenységek

(1) Az e rendelet szerinti szükséghelyzeti támogatás az érintett tagállamok által hozott válaszintézkedéseket kiegészítő, szükségleteken alapuló szükséghelyzeti válaszintézkedéseket biztosít az élet védelmének, az emberi szenvedés megelőzésének és enyhítésének, valamint az emberi méltóság megőrzésének céljával, azokban az esetekben, amelyekben az valamely, az 1. cikkben említett katasztrófa következtében szükségessé válik.

(2) Az (1) bekezdésben említett szükséghelyzeti támogatás magában foglalhatja az 1257/96/EK rendelet 2., 3. és 4. cikke értelmében uniós finanszírozásra jogosult humanitárius segítségnyújtási intézkedések bármelyikét, és következésképpen kiterjedhet segítségnyújtási, mentési és szükség esetén védelmi műveletekre a katasztrófák vagy azok közvetlen utóhatásai esetén az élet megmentése és megóvása céljából. A szükséghelyzeti támogatás felhasználható az e rendelet szerinti szükséghelyzeti támogatási tevékenységekhez közvetlenül kapcsolódó bármely egyéb kiadás finanszírozására is.

(3) Az e rendelet alapján nyújtott szükséghelyzeti támogatást az emberiességre, a semlegességre, a pártatlanságra és a függetlenségre vonatkozó alapvető humanitárius elvekkel összhangban kell nyújtani és végrehajtani.

(4) A (2) bekezdésben említett intézkedéseket a Bizottság vagy a Bizottság által kiválasztott partnerszervezetek hajtják végre. A Bizottság partnerszervezetként különösen olyan nem kormányzati szervezeteket, tagállami szakszolgálatokat vagy nemzetközi ügynökségeket és szervezeteket választhat ki, amelyek rendelkeznek a szükséges szakértelemmel. Ennek során a Bizottság szorosan együttműködik az érintett tagállammal.

4. cikk

A pénzügyi beavatkozás típusai és végrehajtási eljárások

(1) A Bizottság az uniós pénzügyi támogatást a 966/2012/EU, Euratom rendelettel összhangban hajtja végre. Az e rendelet szerinti támogatási intézkedések uniós finanszírozását különösen az említett rendelet 58. cikke (1) bekezdésének a), illetve c) pontja szerinti közvetlen vagy közvetett irányítás útján kell végrehajtani.

(2) Az e rendelet alapján nyújtott szükséghelyzeti támogatást az Unió általános költségvetéséből és más köz- vagy magánszférabeli támogatók esetleges hozzájárulásaiból, a 966/2012/EU, Euratom rendelet 21. cikkének (4) bekezdése értelmében külső címzett bevétel formájában kell finanszírozni.

(3) Az e rendelet szerinti, közvetlen irányítás alatt végrehajtandó támogatási intézkedések uniós finanszírozását a Bizottság, a 966/2012/EU, Euratom rendelet 128. cikkének (1) bekezdésével összhangban, pályázati felhívás nélkül, közvetlenül odaítélheti. A Bizottság e célból partnerségi keretmegállapodást köthet, vagy igénybe veheti az 1257/96/EK rendelet alapján kötött, már meglévő partnerségi keretmegállapodásokat.

(4) Amennyiben a Bizottság a szükséghelyzeti támogatási műveleteket nem kormányzati szervezetek útján hajtja végre, akkor abban az esetben, ha az adott szervezet és a Bizottság között az 1257/96/EK rendelet alapján partnerségi keretmegállapodás van hatályban, úgy kell tekinteni, hogy a pénzügyi és működési kapacitással kapcsolatos kritériumok teljesülnek.

5. cikk

Elszámolható költségek

(1) Az uniós finanszírozás felhasználásával a 3. cikkben meghatározott támogatható tevékenységek végrehajtásához szükséges bármely közvetlen költség fedezhető, ideértve az áruk és szolgáltatások ezen tevékenységek keretében történő beszerzését, előkészítését, gyűjtését, szállítását, tárolását, valamint elosztását.

(2) A 966/2012/EU, Euratom rendeletnek megfelelően a partnerszervezetek közvetett költségei is finanszírozhatók.

(3) Az uniós finanszírozás kiterjedhet az e rendelet alapján nyújtandó szükséghelyzeti támogatás igazgatásához szükséges előkészítő, nyomonkövetési, ellenőrzési, pénzügyi ellenőrzési és értékelési tevékenységekhez tartozó kiadásokra is.

(4) Az e rendelet szerinti szükséghelyzeti támogatási intézkedések esetében az elszámolható költségek akár 100 %-a finanszírozható uniós forrásból.

(5) A partnerszervezeteknél a finanszírozási kérelem benyújtásának időpontját megelőzően felmerült kiadások is jogosultak lehetnek uniós finanszírozásra.

6. cikk

Az uniós intézkedés kiegészítő jellege és koherenciája

Szinergiákra és kiegészítő jellegre kell törekedni más uniós eszközökkel, különös tekintettel azon eszközökre, amelyek keretében valamilyen formájú sürgősségi segély vagy támogatás nyújtható, mint például a 2012/2002/EK rendelet, az 1313/2013/EU határozat, az 1257/96/EK rendelet, a 223/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([1]), az 513/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([2]), az 514/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([3]), az 515/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([4]) és az 516/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet ([5]).

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács 223/2014/EU rendelete (2014. március 11.) a leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alapról (HL L 72., 2014.3.12., 1. o.).

([2]) Az Európai Parlament és a Tanács 513/2014/EU rendelete (2014. április 16.) a Belső Biztonsági Alap részét képező, a rendőrségi együttműködés, a bűnmegelőzés és a bűnözés elleni küzdelem, valamint a válságkezelés pénzügyi támogatására szolgáló eszköz létrehozásáról és a 2007/125/IB tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 150., 2014.5.20., 93. o.).

([3]) Az Európai Parlament és a Tanács 514/2014/EU rendelete (2014. április 16.) a Menekültügyi, a Migrációs és az Integrációs alapra, valamint a rendőrségi együttműködés, a bűnmegelőzés és a bűnözés elleni küzdelem, valamint a válságkezelés pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról (HL L 150., 2014.5.20., 112. o.).

([4]) Az Európai Parlament és a Tanács 515/2014/EU rendelete (2014. április 16.) a Belső Biztonsági Alap részét képező, a külső határok és a vízumügy pénzügyi támogatására szolgáló eszköz létrehozásáról és az 574/2007/EK határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 150., 2014.5.20., 143. o.).

([5]) Az Európai Parlament és a Tanács 516/2014/EU rendelete (2014. április 16.) a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap létrehozásáról, a 2008/381/EK tanácsi határozat módosításáról, valamint az 573/2007/EK és az 575/2007/EK európai parlamenti és tanácsi határozatok és a 2007/435/EK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 150., 2014.5.20., 168. o.).

7. cikk

Az Unió pénzügyi érdekeinek védelme

(1) A Bizottság megfelelő intézkedéseket tesz annak érdekében, hogy az e rendelet alapján finanszírozott tevékenységek végrehajtása során az Európai Unió pénzügyi érdekeit védelemben részesítse, egyrészt a csalás, a korrupció és az egyéb jogellenes tevékenységek elleni megelőző intézkedések alkalmazása, másrészt hatékony ellenőrzések révén, illetve szabálytalanságok észlelése esetén a jogtalanul kifizetett összegek visszafizettetése, valamint – adott esetben – hatékony, arányos és visszatartó erejű közigazgatási és pénzügyi szankciók kiszabása útján.

(2) A Bizottság vagy képviselői, valamint a Számvevőszék jogosultak dokumentumalapú és helyszíni ellenőrzést végezni az e rendelet alapján uniós forrásból származó támogatások kedvezményezettjeinél, valamint az e rendelet alapján uniós forrásokban részesülő vállalkozóknál és alvállalkozóknál.

(3) Az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) – a 883/2013/EU, Euratom európai parlamenti és tanács rendeletben ([1]), valamint a 2185/96/Euratom, EK tanácsi rendeletben ([2]) foglalt rendelkezéseknek és eljárásoknak megfelelően – vizsgálatokat, többek között helyszíni ellenőrzéseket és vizsgálatokat folytathat annak megállapítására, hogy az e rendelet keretében finanszírozott, támogatási megállapodással, támogatási határozattal vagy szerződéssel összefüggésben elkövettek-e az Unió pénzügyi érdekeit sértő csalást, korrupciót vagy más jogellenes cselekményt.

(4) Az (1), a (2) és a (3) bekezdésben foglaltakat nem érintve, az e rendelet végrehajtása keretében kötött szerződéseknek és támogatási megállapodásoknak, valamint az e rendelet végrehajtása keretében nemzetközi szervezetekkel és tagállami szakszolgálatokkal kötött megállapodásoknak tartalmazniuk kell olyan rendelkezéseket, amelyek kifejezetten felhatalmazzák a Bizottságot, a Számvevőszéket és az OLAF-ot arra, hogy saját hatáskörüknek megfelelően lefolytassák az említett ellenőrzéseket és vizsgálatokat.

8. cikk

Nyomon követés és értékelés

(1) Az e rendelet szerint pénzügyi támogatásban részesülő intézkedéseket rendszeresen nyomon kell követni. Legkésőbb 12 hónappal azt követően, hogy a szükséghelyzeti támogatást az 2. cikkel összhangban egy konkrét helyzettel összefüggésben működésbe léptették, a Bizottság jelentést nyújt be a Tanácsnak, és adott esetben javaslatot tesz a szükséghelyzeti támogatás megszüntetésére.

(2) A Bizottság 2019. március 17-ig értékelést nyújt be e rendelet működéséről a Tanácsnak, az e rendelet jövőjére és amennyiben szükséges, módosítására vagy hatályon kívül helyezésére vonatkozó javaslatokkal együtt.

9. cikk

Hatálybalépés és működésbe léptetés

(1) Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetésének napján lép hatályba.

(2) A Tanács úgy határoz, hogy e rendelet hatálybalépésének napjától három évre működésbe lépteti az e rendelet szerinti szükséghelyzeti támogatást annak a menekültek és migránsok Unióba történő jelenlegi beáramlásával összefüggésben történő felhasználása céljából.

([1]) Az Európai Parlament és a Tanács 883/2013/EU, Euratom rendelete (2013. szeptember 11.) az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) által lefolytatott vizsgálatokról, valamint az 1073/1999/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet és az 1074/1999/Euratom tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 248., 2013.9.18., 1. o.).

([2]) A Tanács 2185/96/Euratom, EK rendelete (1996. november 11.) az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek csalással és egyéb szabálytalanságokkal szembeni védelmében a Bizottság által végzett helyszíni ellenőrzésekről és vizsgálatokról (HL L 292., 1996.11.15., 2. o.).

Ez a rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban.

Kelt Brüsszelben, 2016. március 15-én.

a Tanács részéről
az elnök
A.G. KOENDERS